

Handläggare
Daniel Edenborgh
Telefon: 0761242252

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
2021-10-28

Remiss av Handlingsplan för klimatanpassning 2021-2024.

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2020/1033

Förslag till beslut

Östermalms stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har fått i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder och styrelser ta fram en handlingsplan för klimatanpassning.

Handlingsplanen beskriver stadens ambitionsnivå för klimatanpassningsarbetet samt innehåller aktiviteter som stärker stadens förmåga att hantera effekter av skyfall och värmeböljor.

Förvaltningen ställer sig positiv till handlingsplanen som är ett viktigt dokument som prioriterar stadens klimatanpassningsarbete framöver. I handlingsplanen anges att berörda verksamheter prioriterar, implementerar och budgeterar för planen inom befintlig ram. Klimatanpassningsåtgärderna är enligt planen därmed inte tänkta att finansieras av särskilda medel för detta ändamål. Förvaltningen skulle hellre se en långsiktig finansieringslösning, där medel avsätts i en fond ur vilken ekonomiskt stöd kan sökas för att genomföra mer kostsamma men nödvändiga projekt. En sådan lösning ger bäst förutsättningar för att uppfylla handlingsplanens mål samtidigt som det garanterar att andra viktiga parkinvesteringar kan genomföras.

Östermalms stadsdelsförvaltning

Karlavägen 104
Box 24 156
10451 Stockholm
Växel 08-50810000
Fax
ostermalm@stockholm.se
<http://www.stockholm.se/ostermalm>

Bakgrund

I kommunfullmäktiges budget för år 2020 fick kommunstyrelsen i uppdrag att i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafikinämnden, äldrenämnden, stadsdelsnämnderna samt Stockholm

Vatten och Avfall AB utarbete en handlingsplan för klimatanpassning, främst inriktad på skyfall och värmeböljor som skulle gå i linje med stadens miljöprogram.

Kommunstyrelsen har skickat remissutgåvan till samtliga stadsdelsförvaltningar samt till flertalet av stadens övriga förvaltningar och bolag. Dessutom har den skickats till Botkyrka kommun, Danderyd kommun, Huddinge kommun, Järfälla kommun, Lidingö stad, Länsstyrelsen Stockholm, Nacka kommun, Region Stockholm, Sollentuna kommun, Solna kommun, Storstockholms Brandförsvaret och Trafikverket. Nämndens yttrande ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 8 november 2021.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av specialistenheten inom administrativa avdelningen i samråd med parkmiljöavdelningen.

Ärendet

Stadsledningskontoret har, tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser, tagit fram ett förslag till handlingsplan i linje med uppdraget i kommunfullmäktiges budget för 2020 och stadens miljöprogram. Handlingsplanen omfattar skyfall och värmebölja.

Arbetet har drivits i projektform. Projektet startade i september 2020 och avslutades i mars 2021. I samband med framtagandet har även en översyn av stadens Plan för klimatanpassning som antogs av kommunstyrelsen 2016-05-14 (dnr 303-945/2014) gjorts.

Miljöprogrammet och ett processinriktat klimatanpassningsarbete

Handlingsplanen konkretiserar miljöprogrammets mål.

Av programmets mål för klimatanpassning framgår att arbetet med att klimatanpassa Stockholm i första hand bör fokusera på att:

- minimera risken för människors liv och hälsa,
- förhindra allvarliga störningar av samhällsviktig verksamhet och verksamhet som är viktig för stadens funktionalitet, samt
- minska risken för allvarliga materiella skador och allvarlig påverkan på miljön.

Därtill anges att arbetet ska följa stadens process för klimatanpassning.

Östermalms stadsdelsförvaltning

Karlavägen 104
Box 24 156
10451 Stockholm
Växel 08-50810000
Fax
ostermalm@stockholm.se
stockholm.se

Utgångspunkter för arbetet

Kommunen har inte något heltäckande ansvar att åtgärda risker till följd av ett förändrat klimat. Ett förändrat klimat kan orsaka oönskade händelser såsom ras och skred vilket är att betrakta som olyckor. En kommun måste ha en beredskap mot olyckor

(2003:778). Plan och bygglagen (PBL) ger kommunen ett rättsligt ansvar för att i sin översiktsplan ge sin syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion samt hur sådana risker kan minska eller upphöra. Kommunen är även skyldig att genomföra risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) för att analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa i kommunen och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. År 2018 gjorde Stockholms stad en tematisk RSA för skyfall och år 2019 för värmebölja.

Stadens klimatanpassningsprocess (dnr 303-945/2014) syftar till att metodiskt identifiera de mest överhängande klimatrelaterade sårbarheterna, utforma effektiva åtgärder och skyndsamt genomföra dessa och därmed bidra till att skapa en klimatanpassad stad. Risk- och sårbarhetsanalyser utgör utgångspunkten för stadens klimatanpassningsprocess och svarar på frågan vilka oönskade konsekvenser klimatförändringar kan leda till och hur sårbar staden är i förhållanden till dem.

Förslag till handlingsplan

I handlingsplanen beskrivs klimatanpassningsarbetets två angreppssätt. Det ena handlar om att utifrån stadens klimatanpassningsprocess inventera risker och därefter avhjälpa dessa med olika typer av åtgärder. Riskerna handlar om liv och hälsa, att samhällsviktig verksamhet slås ut eller att väsentliga skador på stadens egendom och verksamhet uppkommer. Insatserna i detta fall kan vara både fysiska åtgärder som på olika sätt bygger bort problemet och att ha rutiner för att anpassa sin verksamhet, eller att installera olika typer av varningssystem. Det andra angreppssättet handlar om att i den fysiska planeringen, vid byggande och genom verksamhetsanpassning, ta hänsyn till ett förändrat klimat långsiktigt. Exempelvis genom att vid byggnation se till att marken har bättre förutsättningar att ta om hand stora regnmängder eller att möjliggöra för människor i staden att söka skugga och svalka.

Skyfall

I handlingsplanen beskrivs en ambitionsnivå för arbetet i linje med ovanstående inriktning. Handlingsplanen innehåller även sex principer för hur stadens skyfallsarbete ska bedrivas. Dessa handlar bland annat om att ta hänsyn till behovet av skyfallsåtgärder vid investeringar, att skyfallssäkring startar i en riskbedömning i

Östermalms stadsdelsförvaltning

Karlavägen 104
Box 24 156
10451 Stockholm
Växel 08-50810000
Fax
ostermalm@stockholm.se
stockholm.se

enlighet med stadens klimatanpassningsprocess, att stadens prioriteringar utgår från den egna rådigheten och när det är aktuellt att ta fram åtgärdsplaner och vem som har ansvaret för detta.

Värmebölja och torka

För värmebölja handlar ambitionsnivån liksom för skyfall att säkra liv och hälsa och samtidigt genom långsiktigt arbete åstadkomma en stad mer motståndskraftig och rustad för värmeböljor och torrperioder. Att utreda principer även för värmebölja finns med som en aktivitet i handlingsplanen. Bland aktiviteterna finns även frågan om vattenresurshantering under perioder av långvarig torka.

Aktiviteter

I handlingsplanen föreslås aktiviteter för att stärka stadens förmåga att hantera skyfall och värmeböljor. Aktiviteterna är framåtsyftande och ska bidra till att utveckla och systematisera arbetet, höja kunskapsnivåerna och utgöra underlag för kommande revideringar av planen. Av de nio aktiviteterna så har stadsdelsförvaltningar genomförandeansvar för åtta. Handlingsplanen följer miljöprogrammets giltighetstid men med ett års förskjutning, det vill säga 2021-2024. Handlingsplanen är ett uttryck för ett kontinuerligt utvecklingsarbete och samtliga aktiviteter behöver nödvändigtvis inte ha genomförts under programperioden. Genomfört arbete utvärderas i samband med revidering av programmet om fyra år.

Implementering, genomförande och uppföljning

Handlingsplanen ska genomföras genom att ansvariga nämnder och styrelser inarbetar och beskriver aktiviteter från planen i sina respektive verksamhetsplaner. Det är lämpligt att i samband med detta föra en dialog med övriga utpekade nämnder och styrelser. För att genomföra aktiviteterna i handlingsplanen krävs att nämnder och bolag inom ramen för ordinarie verksamhetsplanering prioriterar åtgärder och aktiviteter. Avvägningar kommer behöva göras utifrån nyttan som uppnås med åtgärderna i förhållande till kostnaderna för densamma. Vid ny exploatering innebär det att integrera kostnaderna i projektet och samordna åtgärder med befintliga krav i syfte att undvika ökande exploateringskostnader.

Östermalms stadsdelsförvaltning

Karlavägen 104
Box 24 156
10451 Stockholm
Växel 08-50810000
Fax
ostermalm@stockholm.se
stockholm.se

Uppföljningen av handlingsplanen sker i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning och uppföljning av miljöprogrammet.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget till Handlingsplan för klimatanpassning 2021-2024. Handlingsplanen initierar ett långsiktigt arbete inom ramen för miljöprogrammet. Förvaltningen

anser att det är positivt att aktiviteterna till stor del syftar till att kartlägga och strukturera arbetet med klimatanpassning framåt. Klimatanpassning spänner över organisations- och geografiska gränser och utmanar befintliga strukturer. Av denna anledning anser förvaltningen att det praktiska samarbetet mellan nämnder och styrelser med tiden behöver förtydligas gällande ansvar och kostnader. Detta är en viktig förutsättning för ett effektivt arbete och kräver en helhetssyn gällande åtgärderna från investering till drift för att de ska bli hållbara ur både miljö- och kostnadsperspektiv.

I handlingsplanen anges att berörda verksamheter prioriterar, implementerar och budgeterar för planen inom befintlig ram. Klimatanpassningsåtgärderna är enligt planen därmed inte tänkta att finansieras av särskilda medel för detta ändamål. Förvaltningen skulle hellre se en långsiktig finansieringslösning, där medel avsätts i en fond ur vilken ekonomiskt stöd kan sökas för att genomföra mer kostsamma men nödvändiga projekt. En sådan lösning ger bäst förutsättningar för att uppfylla handlingsplanens mål samtidigt som det garanterar att andra viktiga parkinvesteringar kan genomföras.

Förvaltningen ser ett behov av att i vissa fall särskilt upprätta avtal mellan förvaltningar och/eller bolag kring drift av exempelvis dagvatten eller skyfallsanläggning som placeras på parkmark, men som tar hand om, fördröjer och/eller renar dagvatten från kringliggande gator och fastigheter. Gränssnittslistan mellan aktuella aktörer bör ses över i de fall där parkmark används för omhändertagande av vatten från omkringliggande vägar/fastigheter. Förvaltningen menar att den aktör som låter sitt dag- eller skyfallsvatten ledas till parkmark bör bära kostnaden för reinvestering.

Trafiknämnden ansvarar bland annat för skötsel, underhåll, reinvesteringar och nyinvesteringar på stadens gator, torg och gatuträd samt vissa stadscentrala parker. Förvaltningen anser att trafiknämnden även bör ha en specifik reinvesteringsbudget för gatugrönt för att dessa ytor inte ska bli eftersatta.

Det förebyggande arbetet har sin grund i verksamheternas risk- och sårbarhetsanalyser, RSA, och andra eventuella risk- och lägesbilder som finns i stadens verksamheter. Förvaltningen menar att kompetens för riskbedömning behöver säkras för att riskbedömningen ska bli tillförlitlig.

Östermalms stadsdelsförvaltning

Karlavägen 104
Box 24 156
10451 Stockholm
Växel 08-50810000
Fax
ostermalm@stockholm.se
stockholm.se

Kerstin Andersson
Stadsdelsdirektör

Helena Näslund
Administrativ chef

Bilagor

1. Handlingsplan för klimatanpassning av Stockholms stad.

Östermalms stadsdelsförvaltning

Karlavägen 104
Box 24 156
10451 Stockholm
Växel 08-50810000
Fax
ostermalm@stockholm.se
stockholm.se

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Kerstin Andersson, Stadsdelsdirektör	2021-10-11
Helena Näslund, Administrativ chef	2021-10-11